

Чигарьов Дмитро

аспірант

Науковий керівник: д.е.н., професор Белопольський М.Г.

Приазовський державний технічний університет

м. Маріуполь

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Завдання забезпечення ефективності діяльності промислового підприємства є актуальним за будь-яких процесів в економіці: кризових явищ чи ситуації стабільного господарювання, післякризових явищ або стрімкого зростання. Реалізація даного завдання відбувається через виконання управлінських функцій, серед яких важливе місце слід відвести оцінці діяльності підприємства з метою визначення її ефективності.

У даній роботі проаналізовано підходи до оцінки ефективності діяльності підприємств з метою виокремлення основних індикаторів оцінювання, які дозволили б виділити «проблемні місця» у процесі ведення господарської діяльності. Безсумнівно те, що керівництво підприємства повинно передбачити настання несприятливих умов функціонування та вжити запобігливих заходів для недопущення зниження ефективності діяльності. Однак дію зовнішнього середовища, особливо в останні роки, важко прогнозувати не тільки малому і середньому бізнесу, але й крупним компаніям та діловій економічній спільноті в Україні в цілому, так як багато процесів, що впливають на економіко-фінансовий стан однієї країни, формується за межами цієї країни. Крім цього, ринкові механізми економічного розвитку на даному етапі функціонування світової економіки взагалі не діють через політичну складову рішень, що приймаються у господарському секторі.

У даній роботі проаналізовано методики аналізу діяльності підприємств [1–3] та ґрунтовну роботу Г.В.Савицької [4] у частині показників ефективності.

Як справедливо стверджує Г.В.Савицька, для оцінки ефективності функціонування підприємства можуть бути використані різні показники прибутку [4, с.7] (за видами діяльності, за складом елементів, що визначають розмір прибутку: чистий прибуток, бруто-прибуток як загальний фінансовий результат тощо), показники рентабельності (доходності, прибутковості) [4, с.11] та система показників для оцінки ефективності роботи підприємства за темпами розвитку та за рівнем доходності бізнесу [4, с.60]. До системи показників увійшли, по-перше, темпи приросту активів і чистих активів, обсягів продаж, прибутку, власного капіталу; по-друге, показники рентабельності (витрат, продажів, активів, власного капіталу, маржинальна рентабельність та прибуток на одну акцію).

Отже, проф. Савицька Г.В. ототожнює ефективність з рентабельністю та прибутковістю. Однак аналіз методик здійснення аналізу фінансового стану підприємств довів, що ці групи показників слід розрізняти. Так, як зазначено в [3], в довідці про фінансовий стан підприємства поряд із аналізом майнового стану, ліквідності, платоспроможності (фінансової стійкості), ділової активності, рекомендують здійснювати аналіз рентабельності за чотирма коефіцієнтами (коефіцієнти рентабельності відповідно

активів, власного капіталу, діяльності та продукції) та окремо аналіз прибутковості за трьома коефіцієнтами – прибутковості акцій, дивідендного доходу та виплати дивідендів.

У методиці [2] виділено із 6 етапів аналізу окремо такі етапи, як аналіз фінансових результатів та аналіз рентабельності. Аналіз фінансових результатів, як зазначено у методиці, дозволяє зробити висновок про прибутковість або збитковість діяльності підприємства. Аналіз рентабельності, який пропонується здійснювати за коефіцієнтами, аналогічними методичним рекомендаціям [3], націлений на дослідження ефективності вкладення коштів у підприємство та раціональності їх використання.

У методиці [1] пропонується оцінювати ефективність управління підприємством за значеннями трьох показників в залежності від особливостей галузей промисловості. Це такі показники, як коефіцієнт рентабельності діяльності, коефіцієнт рентабельності власного капіталу та коефіцієнт оборотності активів. Як визначено у цій методиці, значення цих показників – низьке, середнє або високе – характеризують задовільність діяльності різних галузей. Наприклад, для переробної промисловості ефективність діяльності визнається як задовільна при високому значенні коефіцієнта оборотності активів, середньому значенні коефіцієнта рентабельності власного капіталу та низькому значенні коефіцієнта рентабельності діяльності. У той же час ефективність фінансово-господарської діяльності оцінюється на основі 14 показників, серед яких коефіцієнти оцінки майна, прибутковості активів, ліквідності та прибутковості. Прибутковість діяльності за методикою [1] оцінюється окремо за показниками із форми №2 «Звіт про фінансові результати». Крім цього методика [1] дозволяє надати узагальнену оцінку ступеня ефективності управління підприємством: за фінансовими коефіцієнтами та ступенем виконання фінансового плану. Серед ступенів ефективності виділено такі: високий, середній та незадовільний.

Таким чином, узагальнюючи отримані результати аналізу існуючих офіційних методичних матеріалів та публікацій у наукових виданнях слід відмітити, що основними індикаторами оцінювання ефективності діяльності підприємства є коефіцієнти рентабельності, що характеризують діяльність у цілому, активи, власний капітал та продукцію.

Список використаних джерел

1. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки [Текст]: Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 // Офіційний вісник України. – 2006. – №13. – Ст. 933.
2. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Текст]: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 №49/121 // Офіційний вісник України. – 2001. – №7. – Ст. 290. – (зі змін.).
3. Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці відкритих акціонерних товариств та підприємств – емітентів облігацій (крім комерційних банків) [Текст]: Протокол засідання Аудиторської палати України від 23.02.2001 р. №99 // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – № 4. – С. 3–13.
4. Савицкая, Г.В. Анализ эффективности и рисков предпринимательской деятельности: методологические аспекты [Текст] / Г.В.Савицкая. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 272 с.

